

1^ο ΕΠΑ. Λ. ΝΑΟΥΣΑΣ
ΤΑΞΗ Α΄
ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2012 – 2013

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΝΑΟΥΣΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΥΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ
ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Α΄ ΤΑΞΗΣ

- ΑΓΙΑΖΙ ΡΙΓΚΕΡΣ
- ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
- ΑΣΙΚΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ
- ΒΟΥΒΟΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
- ΒΡΟΥΣΙΑ ΑΙΜΙΛΙΑ
- ΓΕΡΜΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
- ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΜΑΡΙΑ
- ΔΗΜΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΡΑΦΑΗΛ
- ΔΗΜΟΥ ΕΛΕΝΗ
- ΖΗΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
- ΚΟΥΚΟΥΛΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
- ΚΟΥΠΤΣΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
- ΡΟΔΙΤΗ ΜΑΡΙΑ
- ΣΑΡΑΚΑΤΣΙΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
- ΤΣΑΝΙ ΚΛΕΓΙΑΝ
- ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΖΑΜΑΝΗΣ ΠΕΤΡΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ	σελ. 3
ΗΛΙΔΑ ΚΑΙ ΠΙΣΑ	σελ. 4
ΘΕΣΠΙΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ	σελ. 5
ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ	σελ. 7
ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ	σελ. 8
ΤΑ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ	σελ. 9
ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ	σελ. 13
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ	σελ. 14
ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	σελ. 16
ΙΣΤΟΡΙΑ	σελ. 18
ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ	σελ. 20
ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ	σελ. 21
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ	σελ. 23
ΡΥΘΜΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	σελ. 27
ΖΑΠΠΕΙΕΣ ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ	σελ. 32

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Στην ιστορική εποχή οι Ολυμπιακοί αγώνες διεξάγονταν μετά το θερινό ηλιοστάσιο κάθε τέσσερα χρόνια. Η τετραετία αυτή ονομάζονταν «πενθετηρίς» επειδή οι αρχαίοι συμπεριλάμβαναν και τα δύο έτη της διοργάνωσης, που σημάδευαν την αρχή και το τέλος της περιόδου. Οι πενθετηρίες ονομάζονταν με τον αύξοντα αριθμό της εκάστοτε Ολυμπιάδας και χρησίμευαν ως χρονική αναφορά. Ο πρώτος καταγεγραμμένος εορτασμός των Ολυμπιακών Αγώνων στην αρχαιότητα ήταν στην Ολυμπία, το 776 π.Χ., δηλαδή η πρώτη πενθετηρία ξεκινά το καλοκαίρι του 775 π.Χ. σύμφωνα με το σημερινό ημερολόγιο. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι αυτή δεν ήταν και η πρώτη φορά που γίνονταν οι Αγώνες. Τότε οι Αγώνες ήταν μόνο τοπικοί και διεξαγόταν μόνο ένα αγώνισμα, η κούρσα του σταδίου. Ο Πausanias μνημονεύει τους κατοίκους της Ήλιδας, οι οποίοι από τα πανάρχαια χρόνια είχαν κτίσει ναό προς τιμή του Κρόνου. Όταν γεννήθηκε ο Δίας, οι Ιδαίοι Δάκτυλοι ήρθαν από την Κρήτη στην Ήλιδα και έκαναν αγώνα δρόμου για να διασκεδάσει λίγο ο βρεφικός Δίας. Ο μεγαλύτερος από αυτούς, ο Ηρακλής (όχι ο συνώνυμος ήρωας), έβαλε τους άλλους αδερφούς του, τον Παιωναίο, τον Επιμήδη, τον Ιάσιο και τον Ίδα να τρέξουν, και μετά τη λήξη των αγώνων, ο Ιδαίος Ηρακλής στεφάνωσε τους νικητές με κλαδί άγριας ελιάς, ένα δέντρο που είχε φέρει από την χώρα των Υπερβορείων. Ο αγώνας αυτός θεωρείται έτι είναι η μυθική παράδοση των Ολυμπιακών αγώνων και χρονολογείται στα τέλη της 2ης χιλιετίας π.Χ..^[1] Σύμφωνα με το ίδιο μύθο, ο Ιδαίος Ηρακλής ήταν εκείνος που έδωσε το όνομα *Ολύμπια* στους αγώνες αυτούς. Σύμφωνα με έναν άλλο μύθο, στην τοποθεσία αυτή πάλεψε ο ίδιος ο

Δίας με τον Κρόνο για την εξουσία της Γης, ενώ ένας τρίτος μύθος συμπληρώνει ότι μετά την μάχη αυτή, διεξάχθηκαν οι πρώτοι Ολυμπιακοί αγώνες προς τιμήν και εορτασμό της έκβασης της μάχης και της νίκης του Ολύμπιου Δία. Στους αγώνες αυτούς πήραν μέρος οι Ολύμπιοι θεοί, και μάλιστα ο Απόλλων νίκησε τον Ερμή και τον Άρη στο τρέξιμο και την πυγμαχία αντίστοιχα. Αυτά σύμφωνα με τον Πausανία.

Σύμφωνα με το ίδιο μύθο, ο Ιδαίος Ηρακλής ήταν εκείνος που έδωσε το όνομα *Ολύμπια* στους αγώνες αυτούς. Σύμφωνα με έναν άλλο μύθο, στην τοποθεσία αυτή πάλεψε ο ίδιος ο Δίας με τον Κρόνο για την εξουσία της Γης, ενώ ένας τρίτος μύθος συμπληρώνει ότι μετά την μάχη αυτή, διεξάχθηκαν οι πρώτοι Ολυμπιακοί αγώνες προς τιμήν και εορτασμό της έκβασης της μάχης και της νίκης του Ολύμπιου Δία. Στους αγώνες αυτούς πήραν μέρος οι Ολύμπιοι θεοί, και μάλιστα ο Απόλλων νίκησε τον Ερμή και τον Άρη στο τρέξιμο και την πυγμαχία αντίστοιχα. Αυτά σύμφωνα με τον Πausανία.

Ήλιδα και Πίσσα

Από τότε πέρασαν πολλά χρόνια, ώσπου ο Κλύμενος, απόγονος τους Ιδαίου Ηρακλή, πενήντα χρόνια μετά τον κατακλισμό του Δευκαλίωνα εγκαταστάθηκε στην Ολυμπία. Ο Κλύμενος έγινε βασιλιάς και επανίδρυσε τους Ολυμπιακούς αγώνες. Νικήθηκε όμως από τον Ενδυμίωνα γιό του Αέθλιου, ο οποίος με την σειρά του ανέβηκε στον θρόνο. Ο γιος του Ενδυμίωνα έκανε με την Σελήνη πενήντα κόρες, οι οποίες από τότε αντιπροσωπεύουν τους πενήντα μήνες (πενήντα σελήνες, ή φεγγάρια) που σχηματίζουν την εορταστική πεντετηρίδα, και γιαυτό οι Ολυμπιακοί αγώνες διεξάγονταν κάθε τέσσερα χρόνια. Ο Ενδύμιος όρισε έναν αγώνα δρόμου με βραβείο τον θρόνο. Στον αγώνα αυτό πήραν μέρος οι

τρεις γιοί του, ο Παίων, ο Επειός και ο Αιτολός. Νίκησε ο Επειός, ο οποίος παραχώρησε το βραβείο στον γιο του και ονοματοδότη της περιοχής της Ήλιδας, τον Ηλείο. Την ίδια εποχή, στην κοντινή Πίσα κυβερνούσε ο Αιτωλικής καταγωγής βασιλιάς Οινόμαος. Πιθανώς οι Ολυμπιακοί αγώνες της εποχής αυτής να διοργανώνονταν βάση της Ολυμπιακής εκεχειρίας, μιας συμφωνίας ειρήνης που είχαν κλείσει ο Ίφιτος από την Ήλιδα, ο Λυκούργος από την Σπάρτη και ο Κλεοσθένης από την Πίσα, αφού σύμφωνα με τον Πausanias, η συμφωνία αυτή φυλασσόταν στον ναό της Ήρας στην Ολυμπία. Η ιερή εκεχειρία όριζε σε όλες τις ελληνικές πολιτείες τη μη κατάκτηση της Ολυμπίας αλλά και τη διακοπή κάθε πολεμικής εχθροπραξίας όταν άρχιζε η περίοδος των αγώνων. Μόλις έμπαινε ο μήνας των αγώνων, την εκεχειρία αυτή τη διαλαλούσαν σε όλους τους ελληνικούς δήμους ειδικοί κήρυκες που τους όριζαν οι επιμελητές του ιερού της Ηλείας.

Θέσπιση των αγώνων

Με την πάροδο του χρόνου, ο θεσμός της Ολυμπιακής εκεχειρίας και των Ολυμπιακών αγώνων έγιναν όλο και πιο δημοφιλής σε όλο τον Ελλαδικό χώρο. Ενώ αρχικά στους αγώνες έπαιρναν μέρος μόνο κάτοικοι της Ήλιδας, σταδιακά διευρύνθηκε ο κανονισμός, ώστε να επιτρέπονται αθλητές από την Αρκαδία, την Λακεδαιμονία και την Μεσσηνία, ακόμα και από όλη την Πελοπόννησο και τα Μέγαρα. Ακολούθησαν οι εκτός Πελοποννήσου πόλεις των Αθηνών και της Ιωνίας. Μέχρι τον 4ο αι. π.Χ. όπου και σημειώνεται το τέλος των Ολυμπιακών αγώνων, η συρροή των αθλητών από όλα τα μέρη ήταν μεγάλη. Από τις Αποικίες στην Σικελία και την Μικρά Ασία, την Ρόδο, από την Αίγυπτο (ιδίως την Αλεξάνδρεια), την Κυρήνη και την Φοινίκη, αλλά

και από την Ρωμαϊκή αυτοκρατορία έρχονταν αθλητές για να αγωνιστούν στην Ολυμπία. Τελευταίος Ολυμπιονίκης ήταν ο Αρμένιος Αρσακιάδης Artavazd (ή Varaztad).

Από την 37η Ολυμπιάδα (632 π.Χ.) αρχίζουν να παίρνουν μέρος έφηβοι. Ο έφηβος Δαμίσκος από την Μεσσηνία κερδίζει στην 103η Ολυμπιάδα (368 π.Χ.) τον αγώνα δρόμου σε ηλικία δώδεκα ετών.

Η παρακολούθηση των αγώνων επιτρεπόταν σε όλους, ελεύθερους και δούλους, ακόμα και βάρβαρους. Μονάχα απαγορευόταν αυστηρά στις γυναίκες, ίσως γιατί ορισμένοι αθλητές αγωνίζονταν γυμνοί.

Για όποια μάλιστα τολμούσε να παραβεί τη διαταγή αυτή, υπήρχε η ποινή του θανάτου. Ωστόσο, μία γυναίκα που ανήκε σε σπουδαία αθλητική οικογένεια και λαχταρούσε να καμαρώσει νικητές μέσα στο στάδιο τους δικούς της, δε δίστασε να ντυθεί άντρας και να περάσει μέσα στους θεατές των αγώνων. Ήταν η Καλλιπάτειρα, κόρη του περίφημου Ρόδιου Ολυμπιονίκη Διαγόρα, αδελφή και μητέρα επίσης νικητών στις Ολυμπιάδες. Αυτή ακριβώς η συγγένειά της με ξεχωριστούς αθλητές έκανε ίσως τους Έλληνοδίκες να της συγχωρήσουνε την παράβαση και να της επιτρέψουνε τιμητικά να παρακολουθήσει τους αγώνες.

Επίσης σημειώνεται μεμονωμένα και τήρηση γυναικών, πράγμα που δεν ήταν σύνηθες φαινόμενο, αφού η συμμετοχή ήταν καθαρά ανδρικό προνόμιο. Στα ιππικά αθλήματα της αρματοδρομίας και της ιππασίας όμως το βραβείο πήγαινε στον ιδιοκτήτη του αλόγου, που δεν ήταν αναγκαστικά ο ίδιος ο υπέας που έπαιρνε μέρος. Έτσι έχουμε την Σπαρτιάτιδα Κυνίσκα,

θυγατέρα του Αρχίδαμου και αδερφή του Αγησίλαου, που τιμήθηκε με το κλαδί ελιάς και στην οποία έκτισαν ηρώο και αφιέρωσαν ανδριάντες.

Συχνά μπορούσε κάποιος ν' ανακηρυχθεί Ολυμπιονίκης χωρίς να αγωνιστεί έγκαιρα στο στάδιο ή δίσταζε να λάβει μέρος από φόβο μη νικηθεί. Τέλος, σε περίπτωση που ο αριθμός των αγωνιστών σε κάποιο άθλημα ήταν περιττός, απόμενε μετά την κλήρωση των ζευγαριών ένας αθλητής που λεγόταν έφεδρος. Αυτός περίμενε με ακμαίες τις σωματικές του δυνάμεις να συναγωνιστεί μ' εκείνον που ύστερα από αλλεπάλληλους αγώνες θα είχε καταβάλει τους άριστους από κάθε ζεύγος αθλητών.

Κατάργηση των αγώνων

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες διατηρήσανε την αίγλη τους σε όλη την ελληνική αρχαιότητα και όσοι νικούσαν σε αυτούς δοξάστηκαν από λαμπρούς ποιητές, όπως ο Πίνδαρος, ο Συμνίδης ο Κείος και ο Βακχυλίδης. Όταν όμως επικράτησαν οι Ρωμαίοι, το ευγενικό πνεύμα των αγώνων άρχισε να νοθεύεται με βίαια θεάματα και σιγά-σιγά οι Έλληνες αθλητές αποσύρθηκαν και δεν έπαιρναν μέρος στους αγώνες. Έτσι, ο θεσμός των Ολυμπιακών Αγώνων έχασε τη σημασία του. Όταν ο Χριστιανισμός έγινε η επίσημη θρησκεία της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, οι Ολυμπιακοί θεωρούνταν πια σαν μία παγανιστική γιορτή, και το 393, ο αυτοκράτορας Θεοδόσιος απαγόρευσε τη διεξαγωγή τους. Με αυτό τον τρόπο τελείωσε μιά περίοδος χιλίων χρόνων κατά την οποία οι Ολυμπιακοί διεξάγονταν συνέχεια κάθε τέσσερα χρόνια.

Σταδιακή εξέλιξη των αγωνισμάτων

Αρχικά, το αγωνιστικό πρόγραμμα περιελάμβανε μόνο το «στάδιο», τον αγώνα δρόμου, και περιοριζόταν σε μια μόνο ημέρα. Στη 14η Ολυμπιάδα (724 π.Χ.) προστέθηκε ο «δίαυλος» (διπλός αγώνας δρόμου). Στη 15η Ολυμπιάδα (720 π.Χ.) καθιερώθηκε ο «δόλιχος» (αγώνας δρόμου μεγάλου μήκους), ενώ οι 18οι Ολυμπιακοί αγώνες (708 π.Χ.) διευρύνονται με το «Πένταθλο» και την πάλη. Είκοσι χρόνια αργότερα (23η Ολυμπιάδα, 688 π.Χ.) προστέθηκε η «πυγμή», και αργότερα (25η Ολυμπιάδα, 680 π.Χ.) η αρματοδρομία του τέθριππου (ζυγός τεσσάρων ίππων). Τριάντα δύο χρόνια αργότερα (33η Ολυμπιάδα, 648 π.Χ.) προστέθηκαν οι ιπποδρομίες και το «Παγκράτιο» που συνδυάζει πάλη και πυγμαχία. Τα αγωνίσματα εφήβων περιορίζονταν στον αγώνα δρόμου, το Πένταθλο και την πάλη.

Στην 65^η Ολυμπιάδα (520 π.Χ.) καθιερώνονται ο «οπλιτόδρομος» (αγώνας δρόμου ανδρών με πολεμική στολή) και στην 66η Ολυμπιάδα (516 π.Χ.) ο δρόμος και η πάλη παιδών. Στην 93η Ολυμπιάδα (408 π.Χ.) καθιερώθηκε και η αρματοδρομία με ζυγό δύο αλόγων. Για μια μικρή περίοδο (70ή - 71η Ολυμπιάδα) έγινε πειραματικά καθιέρωση αρματοδρομίας με φοράδες και μουλάρια, ενώ την 99η Ολυμπιάδα (384 π.Χ.) εμφανίζονται αρματοδρομίες τεσσάρων και αργότερα (128η Ολυμπιάδα, 268 π.Χ.) δύο πουλαριών, και δώδεκα έτη αργότερα (256 π.Χ.) ιππασία σε πουλάρι.

Οι Ολυμπιακοί ήταν καθαρά αθλητικοί αγώνες χωρίς μουσικό διαγωνισμό όπως συνηθιζόταν στις άλλες παρόμοιες εορτές. Μια μοναδική εξαίρεση είχε γίνει επί Νέρωνα, καθώς και στην 96η Ολυμπιάδα όπου έγινε διαγωνισμός τρομπέτας, χωρίς όμως μουσικό κριτήριο.

Οι Ολυμπιάδες πέρασαν τις δύο, τις τρεις ημέρες και τελικά έφτασαν να διαρκούνε πέντε ημέρες.

Τα αγωνίσματα

Αγώνες

Ο απλός αγώνας δρόμου, το «στάδιον» ήταν το πρώτο αγώνισμα που καθιερώθηκε. Μέχρι τους 15ους Ολυμπιακούς αγώνες οι αθλητές που έπαιρναν μέρος φορούσαν μια μικρή ποδιά, ενώ αργότερα αγωνίζονταν εντελώς γυμνοί, επιδεικνύοντας την επίδοσή τους στο πολεμικό βάδισμα και τρέξιμο. Τέρμα ήταν το σημείο που βρίσκονταν το βραβείο, ενώ οι θεατές στέκονταν δεξιά και αριστερά κατά μήκος της αμμώδους διαδρομής που είχε μήκος εξακοσίων Ολυμπιακών ποδιών (περ. 192 μέτρα). Οι αθλητές ανταγωνίζονταν σε ομάδες τεσσάρων. Οι επί μέρους νικητές ανταγωνίζονταν μεταξύ τους, επίσης σε ομάδες τεσσάρων. Στον «δίαυλο» οι αθλητές έτρεχαν την διπλή διαδρομή επιστρέφοντας στο σημείο της αφετηρίας, ενώ στον «δόλιχο» η διαδρομή ήταν δώδεκα «δίαυλοι», δηλαδή 24 «στάδια». Η διαδρομή του «οπλιτόδρομου» είχε μήκος δύο «σταδίων», και οι πολεμιστές αρχικά φορούσαν τον πλήρη εξοπλισμό (περικεφαλαία, κνημίδες, ασπίδα) και αργότερα ήταν γυμνοί και κρατούσαν μόνο ασπίδα.

Οι έφηβοι αγωνίζονταν μόνο στο απλό «στάδιο», δηλαδή στον αγώνα δρόμου μιας διαδρομής. Ο Πausανίας μνημονεύει επίσης τον αγώνα δρόμου των «Ηλίων παρθένων», οι οποίες έπαιρναν μέρος ντυμένες με έναν κοντό χιτώνα, τον δεξιό ώμο γυμνό και τα μαλλιά λυτά.

Πάλη

Η πάλη ήταν πολύ δημοφιλές άθλημα. Σύμφωνα με τον μύθο ο Θησέας ήταν αυτός που ανακάλυψε την τεχνική της πάλης, έτσι ώστε ο νικητής να μην είναι εξαρτημένος μόνο από την φυσική του σωματική δύναμη, αλλά από την τεχνική, την ευελιξία και την γρηγοράδα των κινήσεών του. Ο έφηβος Κρατίνος φημίστηκε όχι μόνο για την νίκη του, αλλά και για την καλαισθησία των κινήσεων του.

Στην πάλη διακρίνουμε δύο αγωνίσματα. Στο πρώτο ο αθλητής είχε σκοπό να ρίξει τον αντίπαλο τρεις φορές με τους ώμους στο χώμα, ενώ στο δεύτερο ο αγώνας συνεχιζόταν ακόμα και στο έδαφος, μέχρι που ο νικημένος αναγκαζόταν να παραδεχτεί την ήττα του σηκώνοντας το χέρι.

Πυγμαχία

Η πυγμαχία ήταν βίαιο και συχνά θανατηφόρο αγώνισμα. Τα χέρια ήταν ενισχυμένα με χοντρά δερμάτινα λουριά από τον αγώνα μέχρι τις γροθιές, ενώ τα δάχτυλα έμεναν ακάλυπτα για να κλείνουν σχηματίζοντας γροθιά. Τα λουριά μπορεί να ήταν ενισχυμένα με σβολάκια από μολύβι ή καρφιά. Σε

περίπτωση που ο αγώνας κρατούσε πολύ ώρα χωρίς νικητή, οι αγωνιστές έπρεπε να κάνουν την ονομαζόμενη «κλίμακα». Δηλαδή οι πυγμαχοί έστεκαν ακίνητοι χωρίς να αμύνονται ή να αποφεύγουν το χτύπημα, ενώ

εναλλακτικά αντάλλασσαν χτυπήματα μέχρι που ένας από τους δυο κατέρρεε. Αν και πολλές μαρτυρίες έχουμε για τα φοβερά και αιματηρά

τραύματα του αγωνίσματος, η τέχνη της πυγμαχίας ήταν άλλη. Νικητής ήταν αυτός που κατόρθωνε να μην χτυπηθεί. Ακόμα καλύτερα ήταν αυτός που κατόρθωνε να μην χτυπηθεί αλλά ούτε και να χτυπήσει τον αντίπαλο, κάνοντάς τον απλά να καταρρεύσει εξουθενωμένος από τις άκαρπες επιθετικές προσπάθειές του.

Παγκράτιο

Το δυσκολότερο άθλημα στους Ολυμπιακούς αγώνες ήταν αναμφισβήτητα το παγκράτιο. Ήταν συνδυασμός της πάλης και της πυγμαχίας. Ο νικητής έπρεπε να νικήσει

συνδυάζοντας την ευελιξία αλλά και την δύναμη της γροθιάς, συμβολίζοντας έτσι τον ηρωικό αγώνα του άοπλου πολεμιστή στην μάχη. Σε αντίθεση με την καθεαυτού πυγμαχία, οι αθλητές του παγκρατίου αγωνίζονταν με γυμνά χέρια και δεν χτυπούσαν με την γροθιά, αλλά με τα δάχτυλα της πυγμής. Δυσθυρικοί αθλητές του παγκρατίου έμειναν στην ιστορία, ο Θεαγένης και ο Πολυδάμας.

Πένταθλο

Το πένταθλο αποτελείτο από πέντε επί μέρους αγωνίσματα, *τροχάδην, άλμα, πάλη, δισκοβολία και ακόντιο*. Οι αθλητές του πένταθλου ήταν φημισμένοι για την καλαισθησία του αρμονικά γυμνασμένου σώματός τους. Η διεξαγωγή του πένταθλου άρχιζε με την ρίψη δίσκου ή με το άλμα, και συνέχιζε με την ρίψη ακοντίου, τον αγώνα δρόμου και την πάλη. Η προκαταρκτική εξάσκηση που γινότανε στα αθλητικά

γυμναστήρια συμπεριλάμβανε τέσσερις κατηγορίες άλματος, το άλμα ύψους (επί τόπου), άλμα ύψους (με φόρα), άλμα μήκους και άλμα βάθους, ενώ στους Ολυμπιακούς αγώνες μνημονεύεται μόνο το **άλμα μήκους**. Το άλμα συνοδευόταν από τους ήχους της φλογέρας που έπαιζε το «Πύθιο άσμα». Η εκκίνηση γινόταν από μια ελαστική σανίδα, τον «βατήρα», ενώ οι αθλητές χρησιμοποιούσαν ένα βοηθητικό όργανο, τους «αλτήρες». Ο κανονισμός του αθλήματος επέβαλε στον αθλητή να προσγειωθεί όρθιος και να σταθεί ακίνητος ακριβώς στο σημείο της επαφής του με το έδαφος. Το

σημείο της πιθανής προσγείωσης ήταν ανασκαμμένο για να είναι το χώμα λίγο πιο μαλακό. Συχνά συναντάμε σε

σχετικές αγγειογραφίες την αξίνα η οποία χρησίμευε για την εκσκαφή του σκληρού από την ξηρασία καλοκαιρινού εδάφους, ή για να σηματοδύουν στο χώμα την επίδοση. Η **δισκοβολία** ήταν αγώνισμα βολής που εξελίχτηκε από την ρίψη πέτρας στην μάχη, και διεξάγονταν αρχικά με απλές πέτρες κάπως μεγάλων διαστάσεων, όπως συμπεραίνουμε από ένα αρχαιολογικό εύρημα στον χώρο της Ολυμπίας. Ο Όμηρος μνημονεύει επίσης τον λίθινο δίσκο των Φαιάκων. Η τεχνική ρίψης δίσκου είναι απαθανατισμένη σε πολλές

αγγειογραφίες, ανάγλυφα και ανδριάντες, το πιο φημισμένο από αυτά είναι ο παγκόσμιος γνωστός δισκοβόλος του Μύρωνα.

Το **ακόντιο** ήταν επίσης εμπνευσμένο από το αντίστοιχο πολεμικό ή κυνηγετικό όπλο, αν και στην προκειμένη μορφή ήταν ειδικά κατασκευασμένο για αποκλειστική αθλητική χρήση. Ήταν κοντύτερο, λεπτότερο και ελαφρότερο, ενώ κατέληγε σε μακρύ μυτερό άκρο. Στην μέση του κονταριού ήταν προσαρμοσμένη η «αγκύλη», που ήταν λουράκι ή θηλιά

για να υποβοηθάει τον αθλητή στην εξακόντισή του, χωρίς όμως να είναι εξακριβωμένη η ακριβής λειτουργία της αγκύλης. Επίσης δεν είναι γνωστό αν το ακόντιο ήταν άθλημα βολής ή σκοποβολής. Τα αγωνίσματα **δρόμου** και **πυγμαχίας** παρουσιάστηκαν πιο πάνω.

Αρματοδρομία

Η αρματοδρομία διεξάγονταν σε ιδιαίτερο στάδιο, το «**ιπποδρόμιο**», αγνώστων σήμερα διαστάσεων. Το μοναδικό ιπποδρόμιο που διασώζεται σήμερα στην Ελλάδα βρίσκεται στο Λύκαιο όρος και έχει μήκος 300 μέτρα, ή ενάμιση σταδίου, και πλάτους εκατό μέτρων. Το ιπποδρόμιο της Ολυμπίας πρέπει κατά τα λεγόμενα του Πausανία να είχε μεγαλύτερο πλάτος. Ο μηχανισμός εκκίνησης ήταν εφεύρεση του Κληοίτα, την οποία τελειοποίησε ο Αριστείδης. Στο ένα άκρο του ιπποδρομίου

ήταν κτισμένος ο στρογγυλός βωμός του Ταράξιππου, αφού τα άλογα πάθαιναν απροσδόκητα πανικό όταν περνούσαν από το σημείο αυτό. Οι αρματοδρομίες ξεκινούσαν με τις πρώτες ηλιαχτίδες τα χαράματα και διαρκούσαν μέχρι το απόγευμα.

Σημασία των αγώνων

Από το 776 π.Χ. και μετά οι Αγώνες, σιγά-σιγά, έγιναν πιο σημαντικοί σε ολόκληρη την αρχαία Ελλάδα φτάνοντας στο απόγειο τους κατά τον 6ο και 5ο αι. π.Χ.. Οι Ολυμπιακοί είχαν επίσης θρησκευτική σημασία αφού γίνονταν προς τιμή του θεού Δία, του οποίου το τεράστιο άγαλμα στεκόταν στην

Ολυμπία. Ο αριθμός των αγωνισμάτων έγινε είκοσι και ο εορτασμός γινόταν στην διάρκεια μερικών ημερών. Οι νικητές των αγώνων θαυμάζονταν και γίνονταν αθάνατοι μέσα από ποιήματα και αγάλματα. Το έπαθλο για τους νικητές ήταν ένα στεφάνι από κλαδί ελιάς.

Πρόγραμμα διεξαγωγής των αγώνων

Αρχικά οι Ολυμπιακοί αγώνες διαρκούσαν μια ημέρα μόνο. Αργότερα, το πρόγραμμα διευρύνθηκε και εμπλουτίστηκε με πλήθος αθλημάτων και πανηγυρικών εκδηλώσεων που συνόδευαν την εορτή, διάρκειας πέντε ημερών, στην οποία συνέρρεε πλήθος αθλητών και θεατών. Ο Πausanias αναφέρει ως αιτία την διεξαγωγή των 77ών Ολυμπιακών αγώνων (472 π.Χ.), όταν η αρματοδρομία και το πένταθλο είχαν αργοπορήσει τόσο πολύ, που το παγκράτιο άρχισε καθυστερημένα και διήρκεσε μέχρι τις νυκτερινές ώρες, με αποτέλεσμα να νικήσει ο Αθηναίος Καλλίας. Τότε αποφασίστηκε η πολυήμερη διεξαγωγή των αγώνων και καθιερώθηκε το πενθήμερο πρόγραμμα ως εξής. Οι τελετές άρχιζαν την 11η ημέρα του μήνα και διαρκούσαν μέχρι την 15η ημέρα, έτσι ώστε η νύχτα της τέταρτης μέρας των αγώνων να λούζεται στο φως της πανσέληνου. Σύμφωνα με το σημερινό ημερολόγιο η έναρξη των αγώνων γίνονταν περίπου στα τέλη Ιουνίου, αρχές Ιουλίου. Η πρώτη ημέρα ήταν αφιερωμένη στους θεούς. Η σημαντικότερη εναρκτήρια σπονδή ήταν προς τιμή του Ολυμπίου Διός, και γινόταν από εκπροσώπους της πόλης της Ήλιδας. Ακολουθούσε ο όρκος των αθλητών, προπονητών και ελλανοδικών (δηλαδή των διαιτητών που θα έκριναν τα αποτελέσματα των αγώνων), κατά τον οποίο γινόταν θυσία, ενώ οι διαιτητές έβγαζαν λόγο απευθυνόμενοι στους αγωνιστές. Όσο για τους ανήλικους

νέους που έπαιρναν μέρος, ορκίζονταν οι πατέρες ή οι πιο μεγάλοι αδελφοί τους. Επίσης, οι αθλητές και τα άλογα εξετάζονταν για να κριθεί η συμμετοχή τους και για να κληρωθούν στις ομάδες που θα έπαιρναν μέρος. Το πρόγραμμα της πρώτης ημέρας κατέληγε σε γενική φαγοπότι γνωριμίας ενώ την ίδια μέρα γινότανε και η ευγενική άμιλλα για την ανάδειξη των καλύτερων κηρύκων και σαλπικτών. Αυτοί που κέρδιζαν, λάβαιναν το τιμητικό προνόμιο ν' αναγγέλουν και να εκφωνούνε τα ονόματα των Ολυμπιονικών την ώρα των βραβείων. Την πρώτη μέρα των αγωνισμάτων, πριν από τα χαράματα γέμιζαν οι κερκίδες, αφού με τις πρώτες ηλιαχτίδες ξεκινούσαν τα πρώτα αγωνίσματα. Τη δεύτερη, τρίτη και τέταρτη μέρα των αγώνων διεξάγονταν τα αγωνίσματα, ενώ η τελευταία μέρα ήταν αφιερωμένη στις τελετές, πομπές και στις θυσίες στους θεούς. Την τελευταία μέρα των Ολυμπιακών αγώνων γινόταν η απονομή των στεφάνων. Ένας νεανίας έκοβε με χρυσό ψαλίδι τα κλαδιά της ελιάς από το ιερό δέντρο. Με την απονομή του στεφανιού αναγγέλλονταν το όνομα του αθλητή, μαζί με αυτό του πατέρα του και της πατρίδας του και γινόταν αθάνατο σε όλες τις τότε Ελληνικές πόλεις. Οι νικητές έδιναν δώρα στους θεούς, καθένας με τις δυνατότητές του για να τους ευχαριστήσουν για την υψηλότερα των τιμών. Ακολουθούσαν πομπές και γενικό φαγοπότι, συνοδευόμενο από τραγούδι και μουσική, τα «επινίκια».

Κανόνες συμμετοχής

Κατά τη διάρκεια της Κλασικής περιόδου στους Ολυμπιακούς αγώνες μπορούσαν να συμμετέχουν όλοι οι Έλληνες, από διάφορες πόλεις-κράτη της κυρίως Ελλάδας και των αποικιών της, που εκτείνονταν από το Γιβραλτάρ και τη Μεγάλη Ελλάδα (Κάτω Ιταλία και Σικελία) έως τη Μαύρη Θάλασσα. Η συμμετοχή των δούλων και των "βαρβάρων" απαγορευόταν αυστηρά, όπως και όσων είχαν διαπράξει εγκλήματα ή είχαν κλέψει κάποιο ναό. Την Ελληνιστική περίοδο οι αγώνες έγιναν διεθνείς. Οι Έλληνες που συμμετείχαν ήταν κυρίως επαγγελματίες αθλητές που κατάγονταν από την Αντιόχεια στην Ανατολή έως την Αλεξάνδρεια στο Νότο και μετακινούνταν από πόλη σε πόλη για να κερδίσουν μεγάλα χρηματικά έπαθλα. Αργότερα, στη Ρωμαϊκή περίοδο, καθώς παρήκμαζε το αθλητικό πνεύμα, οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες αγωνίζονταν στην Ολυμπία, ενώ στους δούλους επιτρεπόταν να συμμετέχουν στους αγώνες που γίνονταν σε άλλες πόλεις.

Σύμφωνα μ' έναν πολύ αυστηρό κανόνα, εκτός του ότι απαγορευόταν η συμμετοχή γυναικών ως αθλητριών, απαγορευόταν ακόμη και η είσοδος στο Στάδιο των παντρεμένων γυναικών, οι οποίες δεν μπορούσαν έτσι να παρακολουθήσουν τ' αγωνίσματα. Αυτό διαρκούσε μόνο για την περίοδο των αγώνων. Στη μόνη γυναίκα που επιτρεπόταν η είσοδος ήταν η ιέρεια της Δήμητρας Χαμύνης, που παρακολουθούσε τους αγώνες καθισμένη στο βωμό της θεάς, απέναντι από τις θέσεις των κριτών. Στους Ρωμαϊκούς χρόνους αυτή την τιμητική θέση κατείχε η Ρήγιλλα, σύζυγος του Ηρώδη του Αττικού.

Αν μια γυναίκα τολμούσε να παραβεί το νόμο, η τιμωρία ήταν σκληρή: την έριχναν από το Τυπαίο όρος, όπως καταγράφει ο Πausανίας. Η μόνη γυναίκα που κατάφερε να παραβεί το νόμο και να μείνει ατιμώρητη ήταν η Καλλιπάτειρα, κόρη, αδερφή και μητέρα ολυμπιονικών. Η Καλλιπάτειρα έδειξε ιδιαίτερη φροντίδα στην ανατροφή και την εκγύμναση του γιου της Πεισίδωρου, γι' αυτό η επιθυμία της ήταν να τον δει να αγωνίζεται στους

αγώνες. Ντυμένη μ' αντρικά ρούχα μπήκε στο Στάδιο για να παρακολουθήσει το γιο της να τρέχει. Μετά τη νίκη εκείνου, στην προσπάθειά της να εισέλθει στο αγωνιστικό χώρο, έπεσαν τα ρούχα της αποκαλύπτοντας το φύλο της. Οι ελλανοδίκες, ωστόσο, δεν την τιμώρησαν, τιμώντας έτσι τα μέλη της οικογένειάς της, που ήταν όλοι ολυμπιονίκες.

Παραδόξως, υπήρχαν ειδικοί αγώνες δρόμου για τις νέες κοπέλες, οι οποίοι γίνονταν στην Ολυμπία προς τιμήν της θεάς Ήρας κάθε τέσσερα χρόνια. Στα Ηραία, όπως ονομάζονταν, έπαιρναν μέρος νέες γυναίκες παρθένοι, που χωρίζονταν ηλικιακά σε κατηγορίες -κορασίδες, νεάνιδες και γυναίκες- ντυμένες με κοντό χιτώνα και έχοντας γυμνό το δεξί ώμο μέχρι το στήθος. Η νικήτρια στεφανωνόταν με κλαδί ελιάς, αποκτούσε το δικαίωμα να αναθέσει γλυπτή εικόνα με το όνομά της στο Ηραίο και της προσφερόταν μερίδιο από την αγελάδα που είχε θυσιαστεί στην Ήρα. Σύμφωνα με την παράδοση, οι αγώνες αυτοί είχαν καθιερωθεί είτε από την Ιπποδάμεια προς τιμήν του συζύγου της Πέλοπα και της νίκης του επί του πατέρα της Οινόμαου είτε από τις δεκαέξι γυναίκες της Ήλιδας που ύφαιναν τον πέπλο της θεάς.

Στους Ολυμπιακούς αγώνες οι γυναίκες είχαν δικαίωμα συμμετοχής μόνο ως ιδιοκτήτριες στα ιππικά αγωνίσματα, όπου βραβεύονταν ο ιδιοκτήτης του αλόγου και όχι ο αναβάτης. Χάρη σ' αυτόν το θεσμό, πολλές γυναίκες ανακηρύχθηκαν ολυμπιονίκες. Πρώτη γυναίκα ολυμπιονίκης υπήρξε η Κυνίσκα, κόρη του βασιλιά της Σπάρτης Αρχίδαμου, της οποίας τα άλογα νίκησαν στο τέθριππο (396 π.Χ.). Η Βελεσίχη από τη Μακεδονία, η Τιμαρέτα και η Θεοδότα από την Ηλεία νίκησαν επίσης σε ιππικά αγωνίσματα.

Ιστορία

Στα δυτικά της Πελοποννήσου, στη χώρα της Ήλιδος, στη συμβολή των ποταμών Αλφειού και Κλαδέου, υπάρχει μικρή πεδιάδα, πλούσια σε βλάστηση, όπου άνθισε το πιο αρχαίο και πιο πολυύμνητο Ιερό της Ολυμπίας, όπου γινόντουσαν προς τιμή του Ολυμπίου Διός, οι λαμπρότατοι αγώνες της αρχαίας Ελλάδος.

Η αρχή των Ολυμπιακών αγώνων χάνεται στο βάθος του χρόνου. Κατά την Ελληνική μυθολογία για πρώτη φορά έγιναν όταν ο Ζευς ήταν ακόμα βρέφος και ο πατέρας του Κρόνος, βασίλευε του κόσμου.

Κατά την επικρατέστερη εκδοχή τους αγώνες ίδρυσε ή ανακαίνισε ο Πέλοψ, που ήλθε από τη Φρυγία. Πάντως το 884 π.Χ., μεταξύ του Ηρακλείδου Ιφίτου, ηγεμόνος της Ήλιδος, του Ηρακλείδου Λυκούργου, ηγεμόνος της Σπάρτης και του Κλεοσθένους της Πίσσης συνάφθηκε σύμβαση σύμφωνα με την οποία:

- A. Η Ήλις αναγνωρίσθηκε ιερή και απρόσβλητος χώρα
- B. Θεσπιζόταν η εκχειρία κατά την τέλεση των αγώνων.

Επίσης ο Πausανίας αναφέρει ότι το 776 π.Χ. είχαμε ανασύσταση και όχι έναρξη των αγώνων. Πάντως ως πρώτη Ολυμπιάδα θεωρείται αυτή που έγινε το 776 π.Χ., με τους αγώνες να γίνονται ανά τετραετία, ενώ συγχρόνως έχουμε καταγραφή των ολυμπιονικών, με πρώτο ολυμπιονίκη τον Κόροιβο τον Ηλείο, ο οποίος νίκησε στο αγώνισμα δρόμου σταδίου.

Η Ολυμπία, δεν υπήρξε πόλη. Ήταν τόπος ιερός και διοικητικά υπαγόταν στην Ήλιδα. Κατά την Πρωτοελλαδική έως την Υστεροελλαδική εποχή (2800-1100 π.Χ.) το Ιερό άλσος της Ολυμπίας, η Άλτις, ήταν κατάφυτο από πλατάνια, αγριελιές, λεύκες, δρυς με ελάχιστα και απέριττα κτίσματα, ενώ γύρω από αυτό υπήρχε οικισμός με αδιάκοπη ζωή. Με την πάροδο του

χρόνου, στις δραστηριότητες του Ιερού συμμετέχει σύσσωμος ο Ελληνισμός της κυρίως Ελλάδος, των αποικιών της Μεσογείου, του Ευξείνου Πόντου και της Ιωνίας, οπότε αρχίζει η ανέγερση νέων οικοδομημάτων και μνημειακών κτιρίων, για να υπηρετήσουν τη λατρεία και τις συνεχώς αυξανόμενες και ποικίλες ανάγκες του.

Η σημερινή Ολυμπία βρίσκεται 22 χιλιόμετρα από τον Πύργο, την πρωτεύουσα του Νομού Ηλείας, 126 χιλιόμετρα από το λιμάνι της Πάτρας και 338 χιλιόμετρα από την Αθήνα.

Η Ήλις ήταν πρωτεύουσα της χώρας της Ηλείας. Βρισκόταν δυτικά της Πελοποννήσου, στην εύφορη πεδιάδα στην αριστερή όχθη του Πηνειού ποταμού. Ως πρωτεύουσα είχε την επιμελητεία της τελέσεως των αγώνων, την προετοιμασία των αθλητών και τη διαχείριση του Ιερού. Κατά τον Ευριπίδη, δεν ήταν μόνο η ιδρύτρια, αλλά και η μόνιμη διοργανώτρια των Ολυμπιακών αγώνων.

Στους Περσικούς πολέμους ήταν μία από τις πολυαριθμότερες πόλεις της Ελλάδος. Η πόλη της Ήλιδος αριθμούσε 60.000 κατοίκους, ενώ ο πληθυσμός της Ηλείας έφθανε τους 150.000 με 200.000 κατοίκους!!! Αριθμοί πραγματικά εντυπωσιακοί για την εποχή.

Μια τέτοια πόλη φυσικό ήταν να έχει Αγορά, Θέατρο, Γυμνάσιο, Ναούς διαφόρων θεών και ηρώων, βωμούς και άλλα μνημείατα οποία συνολικά κάλυπταν έκταση πολλών εκατοντάδων στρεμμάτων. Αναφέρονται το Γυμνάσιο, τεράστιο γυμναστικό οικοδόμημα, από τα μεγαλύτερα και αρχαιότερα που υπήρχαν στην Ελλάδα. Σε συνεχόμενη προς το Γυμνάσιο θέση ήταν το Τετράγωνο, όπου γινόντουσαν ελαφρές προπονήσεις των αθλητών. Η Αγορά ήταν γεμάτη ιερά, στοές και αγάλματα. Το Θέατρο της Ήλιδος από τα πιο παλιά, το κοσμούσε άγαλμα του Διονύσου, έργο του Πραξιτέλη.

Η Ήλις, βρίσκεται 15 χιλιόμετρα από την Αμαλιάδα, 90 χιλιόμετρα από το λιμάνι της Πάτρας και 305 χιλιόμετρα από την Αθήνα.

Αγωνίσματα

Το 776 π.Χ., στους αγώνες έγινε μόνο το αγώνισμα του δρόμου σταδίου. Ήταν δρόμος ίσος με το μήκος του σταδίου, δηλαδή 192,27 μέτρα. Το 724 π.Χ., προστέθηκε ο διάυλος δρόμος, που ήταν δύο φορές το μήκος του σταδίου, κάτι σαν τα σημερινά 400 μέτρα. Το 720 π.Χ., προστέθηκε ο δόλιχος δρόμος, είκοσι ή είκοσι τέσσερες φορές το μήκος του σταδίου.

Στη συνέχεια προστέθηκαν :

- η Πάλη,
- το Πένταθλο (δρόμος, δίσκος, ακόντιο, άλμα και πάλη),
- το αγώνισμα της Πυγμής (πυγμαχία, όπου ο αθλητής έφερε ως γάντια, δερμάτινους μάντες με ήλους),
- η Αρματοδρομία Τεθρίππου (άρμα που το έσερναν τέσσερα άλογα),
- το Παγκράτιο Ανδρών (αγώνισμα μεταξύ πάλης και πυγμής) το αγώνισμα του ίππου κέλητος (αγώνας με άλογο ιππασίας),
- ο Δρόμος Σταδίου Παίδων,
- η Πάλη Παίδων,
- η Πυγμή Παίδων,
- ο Δρόμος Οπλιτών με ασπίδες,
- η Απήνη (αγώνες με άμαξα με δύο ημίονους αντί αλόγων),
- η Κάλπη (αγώνας με καλπάζον άλογο),
- το Αγώνισμα της Συνωρίδος (άρμα με δύο ώριμα άλογα),
- ο Αγώνας Κηρύκων και Σαλπικτών,
- το Τέθριππο Πύλων (άρμα με τέσσερα νεαρά άλογα),
- το Αγώνισμα της Συνωρίδος Πύλων (άρμα συρόμενο από δύο νεαρά άλογα),

- το Αγώνισμα Κέλητος Πώλου (*νεαρό άλογο ιππασίας*),
- ενώ τελευταία το 200 π.Χ. προστέθηκε το Αγώνισμα του Παγκρατίου Παίδων.

Το 393 μ.Χ., έχουμε την 293^η που είναι η τελευταία Ολυμπιάδα, αφού ο Θεοδόσιος ο Α΄, καταργεί τους Ολυμπιακούς αγώνες.

Αναβίωση των Αγώνων

Είναι γνωστό ότι κατά τον 17ο αιώνα γινόταν κάποια γιορτή η οποία έφερε το όνομα "Ολυμπιακοί αγώνες" στην Αγγλία. Παρόμοιες εκδηλώσεις ακολούθησαν στους επόμενους αιώνες στην Γαλλία και Ελλάδα οι οποίες όμως ήταν μικρής έκτασης και σίγουρα όχι διεθνείς. Το ενδιαφέρον για τους Ολυμπιακούς μεγάλωσε όταν ανακαλύφθηκαν τα ερείπια της αρχαίας Ολυμπίας από Γερμανούς αρχαιολόγους στα μέσα του 19ου αιώνα.

Ο Εδεσσαίος λόγιος Μηνάς Μηνωίδης, που τότε δίδασκε την αρχαία ελληνική γλώσσα σε πανεπιστήμιο του Παρισίου, μετέφρασε και δημοσίευσε στη γαλλική το "Γυμναστικό" του Φιλόστρατου (1858), και τη συνόδευσε με κείμενό του, περί της ανάγκης αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων.

Λίγο αργότερα, ο βαρόνος Πιέρ ντε Κουμπερτέν, ο οποίος ήταν Γενικός Γραμματέας των γαλλικών αθλητικών σωματείων, προσπαθούσε να δικαιολογήσει την ήττα των Γάλλων στον Γαλλοπρωσικό πόλεμο (1870-1871). Πίστευε ότι ο λόγος της ήττας ήταν επειδή οι Γάλλοι δεν είχαν αρκετή φυσική διαπαιδαγώγηση και ήθελε να την βελτιώσει. Ο Κουμπερτέν ήθελε επίσης να ενώσει της εθνότητες και να φέρει μαζί την νεολαία με τον αθλητισμό παρά να γίνονται πόλεμοι. Πίστευε ότι η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων θα πετύχαινε και τους δύο πιο πάνω σκοπούς του.

Σε ένα συνέδριο στο πανεπιστήμιο της Σορβόνης στο Παρίσι που έγινε από τις 16 μέχρι τις 23 Ιουνίου, το 1894 παρουσίασε τις ιδέες του σε ένα διεθνές ακροατήριο. Την τελευταία μέρα του συνεδρίου αποφασίστηκε να διεξαχθούν οι πρώτοι μοντέρνοι Ολυμπιακοί αγώνες το 1896 στην Αθήνα, την πόλη και την χώρα που τους γέννησε. Έτσι γεννήθηκε η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) για να διοργανώσει τους Αγώνες με πρώτο πρόεδρο τον Έλληνα Δημήτριο Βικέλα, γενικό γραμματέα τον βαρόνο Πιέρ ντε Κουμπερντέν και μέλη προσωπικότητες από διάφορα κράτη.

Οι πρώτοι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες γνώρισαν μεγάλη επιτυχία. Αν και οι αθλητές που πήραν μέρος δεν ξεπερνούσαν τους 250, ήταν η μεγαλύτερη αθλητική διοργάνωση που έγινε ποτέ. Οι Έλληνες αξιωματούχοι και το κοινό ήταν ενθουσιασμένοι και ζήτησαν να έχουν το μονοπώλιο των αγώνων. Η ΔΟΕ όμως αποφάσισε διαφορετικά και οι δεύτεροι Ολυμπιακοί Αγώνες έγιναν το 1900 στο Παρίσι (Γαλλία).

Το 776 π. Χ., διεξάγονται οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες της αρχαιότητας, θεσμός που κράτησε 1170 χρόνια μέχρι το 393 μ. Χ. που καταργήθηκαν ως ειδωλολατρική τελετή από το βυζαντινό αυτοκράτορα

Θεοδόσιο τον 1ο. Αρχικά, στους Ολυμπιακούς Αγώνες είχαν δικαίωμα συμμετοχής μόνο ελεύθεροι Έλληνες πολίτες. Αργότερα, με την επικράτηση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, απέκτησαν δικαίωμα συμμετοχής όλοι οι πολίτες της αυτοκρατορίας. Οι Αγώνες διεξάγονταν κάθε 4 χρόνια, στην πρώτη πανσέληνο μετά το θερινό ηλιοστάσιο. Αρχικά κρατούσαν μία μόνο μέρα αλλά όσο πλήθαιναν τα αθλήματα, μεγάλωνε και η διάρκεια διεξαγωγής τους, φτάνοντας τις 5 μέρες. Για όσο κρατούσαν οι Αγώνες, οι αρχαίοι Έλληνες υπάκουαν στον κανόνα της Ιερής Εκεχειρίας, που σήμαινε διακοπή στις εχθροπραξίες και απαγόρευση εκτέλεσης της θανατικής καταδίκης. Αρχικά η Ιερή Εκεχειρία είχε διάρκεια ενός μήνα, και αργότερα έφτασε τους τρεις.

Η ιστορία των Παραολυμπιακών Αγώνων

Την ημέρα της τελετής έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων του 1948 στο Λονδίνο, ξεκίνησαν και οι αγώνες του Στόουκ Μάντεβιλ στην Αγγλία, όπου πραγματοποιήθηκε η πρώτη αθλητική διοργάνωση για αθλητές με αμαξίδιο. Τέσσερα χρόνια αργότερα, αθλητές με αναπηρία από την Ολλανδία συμμετείχαν στους Ολυμπιακούς Αγώνες και έτσι γεννήθηκε το διεθνές κίνημα, που είναι γνωστό πλέον ως Παραολυμπιακό κίνημα.

Οι πρώτοι επίσημα οργανωμένοι Αγώνες Ολυμπιακού χαρακτήρα για αθλητές με αναπηρία έγιναν το 1960 στην Ρώμη, αμέσως μετά από τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Αυτοί θεωρούνται ως οι πρώτοι Παραολυμπιακοί

Αγώνες. Περίπου 400 αθλητές από 23 χώρες συμμετείχαν σε 8 αθλήματα, 6

από τα οποία εξακολουθούν να περιλαμβάνονται στο αγωνιστικό πρόγραμμα των Παραολυμπιακών Αγώνων (Τοξοβολία, Κολύμβηση, Ξιφασκία, Καλαθοσφαίριση, Επιτραπέζια αντισφαίριση, Στίβος). Από τότε, οι Παραολυμπιακοί Αγώνες διεξάγονται κάθε 4 χρόνια, πάντα την ίδια χρονιά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Το 1976 στο Τορόντο, προστέθηκαν και άλλες κατηγορίες αναπηρίας και γεννήθηκε η ιδέα της συγχώνευσης διαφορετικών κατηγοριών αθλητών με αναπηρία για τη συμμετοχή τους σε διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις. Την ίδια χρονιά έγιναν και οι πρώτοι Παραολυμπιακοί Χειμερινοί Αγώνες στην Σουηδία.

Οι Παραολυμπιακοί Αγώνες της Σεούλ (1988) ξεχώρισαν και από το γεγονός ότι οι Ολυμπιακοί και Παραολυμπιακοί Αγώνες φιλοξενήθηκαν στις ίδιες εγκαταστάσεις. Από τότε, οι Παραολυμπιακοί Αγώνες γίνονται πάντα στις ίδιες εγκαταστάσεις με τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Από το 1960, έχουν διοργανωθεί έντεκα (13) Θερινοί Παραολυμπιακοί Αγώνες και επτά (9) Χειμερινοί.

Οι Παραολυμπιακοί Αγώνες εξελίχθηκαν στο δεύτερο μεγαλύτερο αθλητικό γεγονός μετά τους Ολυμπιακούς.

Τα Παραολυμπιακά αθλήματα στην Ελλάδα άρχισαν να αναπτύσσονται κατά τη δεκαετία του '70 και η πρώτη συμμετοχή Έλληνα αθλητή σε Παραολυμπιακούς ήταν το 1976.

Παραολυμπιακοί Αγώνες: Πού, πώς, πότε; Ενδεικτικά για 40 χρόνια...

- 1960 I. Ρώμη, Ιταλία: 400 αθλητές από 23 χώρες
- 1964 II. Τόκιο, Ιαπωνία: 390 αθλητές από 22 χώρες
- 1968 III. Τελ Αβίβ, Ισραήλ: 750 αθλητές από 29 χώρες
- 1972 IV. Χαϊδελβέργη, Γερμανία: 1000 αθλητές από 44 χώρες

- 1976 V. Τορόντο, Καναδάς: 1600 αθλητές από 42 χώρες
- 1980 VI. Άρνεμ, Κάτω Χώρες: 2500 αθλητές από 42 χώρες
- 1984 VII. Στόουκ Μάντεβιλ, Η.Β.Νέα Υόρκη, ΗΠΑ: 4080 αθλητές από 42 χώρες
- 1988 VIII. Σεούλ, Κορέα: 3053 αθλητές από 61 χώρες
- 1992 IX. Βαρκελώνη, Ισπανία: 3020 αθλητές από 82 χώρες
- 1996 X. Ατλάντα, ΗΠΑ: 3195 αθλητές από 103 χώρες
- 2000 XI. Σύδνεϋ, Αυστραλία 3843: αθλητές από 123 χώρες

"Αγώνες πλάι στους Ολυμπιακούς"

Παραπληγία + Ολυμπιακοί Αγώνες = Παραολυμπιακοί Αγώνες

Ο όρος χρησιμοποιήθηκε στο Τόκυο το 1964. Υιοθετήθηκε από την Ολυμπιακή Επιτροπή επισήμως το 1988. Τότε, ίσχυσε το "παρά" = "πλησίον, ένας ακόμα" + "ολυμπιακός", δίνοντας νέα ερμηνεία στο νεολογισμό: "Επιπρόσθετοι Αγώνες των Ολυμπιακών Αγώνων", "Αγώνες πλάι στους Ολυμπιακούς".

Οι πρώτοι Αγώνες του είδους θεωρούνται αυτοί στη Ρώμη το 1960.

Από το 1988 στη Σεούλ, οι Παραολυμπιακοί γίνονται στις ίδιες Εγκαταστάσεις με τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Το 2001 θεσπίστηκε και τυπικά το καθεστώς αυτό. Κατά την ανακήρυξη των οικοδεσποτών των Αγώνων, σήμερα, απαιτείται οι πόλεις να θέτουν υποψηφιότητα τόσο για τους Ολυμπιακούς όσο και τους Παραολυμπιακούς Αγώνες.

Παραολυμπιονίκες

Παραολυμπιονίκες ονομάζονται οι αθλητές, που έχουν εισέλθει στην πρώτη οκτάδα, στην κατάταξη ενός Παραολυμπιακού αθλήματος.

Παραολυμπιακά ρεκόρ! Άντε να τα πιάσεις...

Οι αθλητές των Παραολυμπιακών Αγώνων προπονούνται εξίσου σκληρά επί σειρά ετών, με τους αθλητές των Ολυμπιακών Αγώνων, για να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή τους σ' αυτούς. Επιλέγονται, μάλιστα, με τα ίδια αυστηρά κριτήρια και τα ρεκόρ που σημειώνουν μπορούν να συγκριθούν ευθέως με τα ρεκόρ των Ολυμπιακών Αγώνων. Για παράδειγμα, το 2004, το Ολυμπιακό ρεκόρ στα 100 μέτρα του Καναδού Donovan Bailey ήταν 9,84 δευτερόλεπτα. Την ίδια χρονιά, το Παραολυμπιακό ρεκόρ του Νιγηριανού αθλητή Ajibola Adoye, με ακρωτηριασμένο το άνω άκρο, στο ίδιο αγώνισμα, είναι 10,72 δευτερόλεπτα!

Για να μη πούμε για τον Όσκαρ Πιστόριους, το μεγαλύτερο - κατά πολλούς - Παραολυμπιακό αθλητή σήμερα, που φέτος έτρεξε στην

σκυταλοδρομία των 400 μέτρων, με την Ομάδα της Νότιας Αφρικής. Έγινε έτσι ο πρώτος αθλητής με αναπηρία που συμμετείχε σε Ολυμπιακούς Αγώνες. Είναι γνωστός ως ο ταχύτερος άνθρωπος χωρίς πόδια ("fastest man on no legs), με το παρατσούκλι "Blade Runner" (σ.σ. Δρομέας με Λεπίδες). Διαβάστε περισσότερα για το Όσκαρ Πιστόριους...

Στην Άρση Βαρών (σε πάγκο) σε ορισμένες κατηγορίες βάρους, τα Παραολυμπιακά ρεκόρ ξεπερνούν τα ρεκόρ των αρτιμελών αθλητών έως και 12 κιλά! Ο Αυστραλός αθλητής John Maclean,

αθλητής με παραπληγία, ο οποίος αγωνίζεται στο στίβο, έχει κατακτήσει τρεις φορές τον τίτλο του "Ironman" (σ.σ. σιδερένιος άνθρωπος) στη Χαβάϊ (3,8 χλμ. κολύμπι, 180 χλμ. ποδηλασία και 42,2 χλμ. μαραθώνιο δρόμο) και είναι ο πρώτος αθλητής με παραπληγία που διέσχισε το στενό της Μάγχης!

ΡΥΘΜΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

Η ρυθμική γυμναστική είναι ένα άθλημα στο οποίο τα άτομα ή οι ομάδες των ανταγωνιστών (από 2 έως 6 άτομα) χειρίζονται ένα από τα εξής αντικείμενα:

- σχοινί,
- κορίνες (δύο κομμάτια ανά άτομο),
- στεφάνι,
- μπάλα,
- κορδέλα

ή ελεύθερα (χωρίς αντικείμενα, τα λεγόμενα "floor routine"). Ένας ατομικός αθλητής χειρίζεται μόνο 1 συσκευή κάθε φορά. Όταν πολλές αθλήτριες εκτελούν μια ρουτίνα μαζί σ' ένα ανώτατο όριο δύο τύποι αντικειμένων μπορούν να χρησιμοποιούνται από την ομάδα. Ένας αθλητής μπορεί να ανταλλάξει αντικείμενο με ένα μέλος της ομάδας ανά πάσα στιγμή μέσω της ρουτίνας. Ως εκ τούτου, ένας αθλητής μπορεί να χειριστεί μέχρι και δύο διαφορετικά κομμάτια του αντικειμένου κατά την διάρκεια της παράστασης. Η ρυθμική γυμναστική είναι ένα άθλημα που συνδυάζει στοιχεία από μπαλέτο, γυμναστική, χορό, και πράξεις χειραγώγησης αντικειμένων. Νικητής

είναι ο συμμετέχων που κερδίζει τους περισσότερους βαθμούς καθορίζεται από μια επιτροπή κριτών για στα άλματα, στις πιρουέτες (άξονες), στις ευελιξίες, στο χειρισμό αντικειμένων, στην εκτέλεση και στο καλλιτεχνικό αποτέλεσμα.

Το διοικητικό όργανο, η **Fédération Internationale de Gymnastique** (FIG), άλλαξε τον κώδικα των σημείων, το 2001, 2003, 2005, 2008 για να τονίσει τεχνικά στοιχεία και να μειώσει την υποκειμενικότητα των κριτών. Πριν από το 2001, κρίνονταν σε κλίμακα του 10, όπως αυτό της καλλιτεχνικής γυμναστικής. Δεν έχει αλλάξει σε 30-βάθμια κλίμακα το 2003, ένα 20-σημείο κλίμακα το 2005, και το 2008 άλλαξε πίσω στο 30. Υπάρχουν τρεις τιμές, προσθέτοντας ότι είναι τα τελευταία σημεία-τεχνικής, καλλιτεχνικής και εκτέλεσης. Η FIG επιλέγει επίσης ποια συσκευή θα χρησιμοποιηθεί σε αγώνες. Μόνο τέσσερις από τις πέντε πιθανές συσκευές κυρώνονται. Μέχρι το 2010, οι σύλλογοι δεν χρησιμοποιούνταν στο Ανώτερο επίπεδο. Για το 2011 το σχοινί θα πέσει στους ανώτερους εθνικούς, το 2012 θα πέσει στους ειδικευόμενους εθνικούς, και το 2013 θα πέσει σε αρχάριους, και θα εξακολουθεί να πέφτει με τα χρόνια σε φθίνουσα εθνική στην επαρχιακή Interclub μέχρι που τελικά θα είναι εντελώς έξω από τη ρυθμική γυμναστική. Υπάρχει έντονη αντίθεση προς αυτή των οπαδών του αθλήματος σε όλο τον κόσμο.

Οι διεθνείς αγώνες χωρίζονται μεταξύ Τζούνιορς, κάτω από δεκαέξι χρόνια από τη γέννησή τους και ηλικιωμένους για τις γυναίκες δεκαέξι ετών και άνω, πάλι με βάση το έτος της γέννησής τους. Οι αθλήτριες στη Ρωσία και την Ευρώπη αρχίζουν τυπικά την κατάρτιση σε πολύ νεαρή ηλικία και στο αποκορύφωμά τους είναι συνήθως στο τέλος της εφηβείας τους (15-19), ή γύρω στα είκοσι. Τα μεγαλύτερα γεγονότα στον αθλητισμό είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες, Παγκόσμια Πρωταθλήματα, και Grand-Prix Τουρνουά.

Η **ενόργανη γυμναστική** έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα και κυρίως στη Μινωική Κρήτη. Εκεί έχουν βρεθεί έργα τέχνης που απεικονίζουν δύο είδη γυμνασμάτων: το κυβίστημα και τα ταυροκαθάψια. Το κυβίστημα ήταν μια μορφή ακροβατικής γυμναστικής, αφού ο αθλητής εκτελούσε ακροβατικές κινήσεις πάνω σε σπαθιά. Στα ταυροκαθάψια ο αθλητής έπιανε έναν ταύρο από τα κέρατα και, αφού διέγραφε κυκλικές κινήσεις, στεκόταν στη ράχη του ταύρου και προσγειωνόταν στο έδαφος

Η ιστορία της σύγχρονης ενόργανης γυμναστικής ξεκινά τον 18ο αιώνα από τους Γερμανούς **Gust Muths** και **Frederick Jahn**, που ανακάλυψαν ένα είδος γυμναστικής που απαιτούσε τη χρήση οργάνων. Μάλιστα, στον Jahn αποδίδεται και η ανακάλυψη του μονόζυγου. Η ενόργανη γυμναστική περιλήφθηκε για πρώτη φορά στους Ολυμπιακούς Αγώνες το 1896 στην Αθήνα ως άθλημα ανδρών. Οι γυναίκες διαγωνίζονται στο άθλημα αυτό από το 1928.

Η Ελλάδα έχει κατακτήσει σημαντικές διακρίσεις στο αγώνισμα. Οι πιο πρόσφατες είναι του **Ιωάννη Μελισσανίδη** (χρυσό στις ασκήσεις εδάφους το 1996) και του **Δημοσθένη Ταμπάκου** (αργυρό στους κρίκους το 2000).

Περιγραφή του αθλήματος

Οι άνδρες διαγωνίζονται στα εξής όργανα της ενόργανης γυμναστικής: έδαφος, ίππος με λαβές, κρίκοι, άλμα, μονόζυγο και παράλληλοι ζυγοί. Οι γυναίκες μετέχουν μόνο σε τέσσερα όργανα: άλμα, έδαφος, δοκός ισορροπίας και ασύμμετροι ζυγοί.

1. **Έδαφος:** Οι ασκήσεις εδάφους είναι κοινές για τους άνδρες και τις γυναίκες. Διεξάγονται σε ένα ταπί διαστάσεων 12x12 μέτρων, με ένα περιφερειακό όριο ασφαλείας ενός μέτρου. Οι αθλητές έχουν 70

δευτερόλεπτα στη διάθεσή τους για να εκτελέσουν ακροβατικά σάλτα, ασκήσεις δύναμης και ισορροπίας.

2. **Ίππος με λαβές:** Ο ίππος απευθύνεται μόνο στους άνδρες. Έχει μήκος 1,60 μέτρα, ύψος 1,05 μέτρα και η απόσταση μεταξύ των λαβών είναι 45 εκατοστά. Οι αθλητές εκτελούν ασκήσεις στον ίππο με τα πόδια κλειστά και σε διάσταση.
3. **Κρίκοι:** Οι αθλητές εκτελούν μια σειρά από ασκήσεις σε ειδικούς ξύλινους κρίκους που κρέμονται από ειδική μεταλλική κατασκευή, η οποία βρίσκεται σε ύψος 2,80 μέτρων από το έδαφος.
4. **Άλμα:** Στο όργανο αυτό χρησιμοποιείται ένα ελαφρά κεκλιμένο επίπεδο σώμα ύψους 1,25 μέτρων. Οι αθλητές (άνδρες και γυναίκες) καλούνται να εκτελέσουν περιστροφές και ελιγμούς, ύστερα από γρήγορο τρέξιμο και πάτημα στον βαθύρα.
5. **Μονόζυγο:** Το ολυμπιακό μονόζυγο έχει διάμετρο 2,8 εκατοστά και μήκος 2,4 μέτρα. Το όργανο αυτό περιλαμβάνει ασκήσεις αιώρησης και πτήσης με αλλαγές λαβών και απευθύνεται μόνο στους άνδρες αθλητές.
6. **Παράλληλοι ζυγοί:** Είναι το τελευταίο όργανο όπου διαγωνίζονται οι άνδρες. Πρόκειται για δυο παράλληλες μπάρες μήκους 3,5 μέτρων που βρίσκονται 2 μέτρα πάνω από το έδαφος. Οι αθλητές εκτελούν στους ζυγούς ασκήσεις όμοιες με αυτές του μονόζυγου.
7. **Ασύμμετροι ζυγοί.** Πρόκειται για όργανο των γυναικών, όμοιο με τους παράλληλους ζυγούς των ανδρών. Η διαφορά έγκειται στο ότι οι ζυγοί των γυναικών είναι μήκους 2,4 μέτρων και είναι τοποθετημένοι σε διαφορετικό ύψος ο καθένας (ο πρώτος απέχει από το έδαφος 1,45 μέτρα και ο δεύτερος 1,65 μέτρα).
8. **Δοκός ισορροπίας.** Η δοκός ισορροπίας έχει μήκος 5 μέτρα, ύψος 1,25 μέτρα και πλάτος 10 εκατοστά. Οι αθλήτριες πρέπει να εκτελέσουν

ακροβατικές κινήσεις χωρίς αστάθειες και πτώσεις μέσα σε 1 λεπτό και 30 δεύτερα.

Στην ενόργανη γυμναστική οι άνδρες διαγωνίζονται ξεχωριστά από τις γυναίκες. Αρχικά, γίνεται ο προκριματικός αγώνας με στόχο την πρόκριση στους τελικούς ομάδων, σύνθετου ατομικού και οργάνων. Στον τελικό ομάδων συμμετέχουν οι οκτώ καλύτερες ομάδες του προκριματικού, στο σύνθετο ατομικό παίρνουν μέρος οι εικοσιτέσσερις καλύτεροι αθλητές και αθλήτριες, ενώ στον τελικό οργάνων συμμετέχουν οι οκτώ καλύτεροι αθλητές στα διάφορα όργανα μεμονωμένα.

ΖΑΠΠΕΙΕΣ ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ

Οι **Ζάππειες Ολυμπιάδες** (επίσης γνωστές εκείνη την εποχή και ως **Ολύμπια**), υπήρξαν σειρά αθλητικών διοργανώσεων που έλαβαν χώρα στην Αθήνα κατά τα έτη: 1859, 1870, 1875 και 1888-1889. Αυτές οι διοργανώσεις, που ονομάστηκαν έτσι από τον χρηματοδότη τους Ευάγγελο Ζάππα, υπήρξαν η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια στη σύγχρονη ιστορία για την αναβίωση των σύγχρονων διεθνών Ολυμπιακών Αγώνων που ξεκίνησαν με πρωτοβουλία του βαρόνου Πιέρ ντε Κουμπερτέν το 1896 στην Αθήνα.

Ιστορικό

Μετάλλιο που απονεμήθηκε σε νικητή των Ολύμπιων του 1875.

Κατά τον 19ο αιώνα ακούγονταν σποραδικές φωνές από διάφορους λογίους, σχετικά με την αναβίωση των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων και ιδεωδών. Το 1856, ο Ευάγγελος Ζάππας, από τους πιο εύπορους εμπόρους της ελληνικής διασποράς στην Ρουμανία και γοητευμένος από την ιδέα της Ολυμπιακής αναβίωσης, αποφάσισε να στείλει επιστολή προς τον βασιλιά Όθωνα με την οποία θα αναλάμβανε εξολοκλήρου την χρηματοδότηση της διοργάνωσης. Ο Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής, Υπουργός Εξωτερικών τότε της ελληνικής κυβέρνησης, δήλωσε:

Ευχαρίστησα τον Ζάππα για αυτή την έξοχη ιδέα, αλλά του ανέφερα επίσης ότι οι καιροί έχουν αλλάξει από την αρχαιότητα. Σήμερα, τα έθνη δεν διακρίνονται, έχοντας τους καλύτερους αθλητές και δρομείς, αλλά από τους πρωτοπόρους τους βιομηχανίας και της γεωργίας. Του πρότεινα αντ' αυτού να χρηματοδοτήσει βιομηχανικούς Ολυμπιακούς Αγώνες.

Για τρεις μήνες δεν υπήρξε καμία απάντηση. Τελικά μετά από συνεννοήσεις μεταξύ του Ζάππα και του ποιητή Παναγιώτη Σούτσου, υπέρμαχου της ολυμπιακής αναβίωσης, σειρά άρθρων στον ελληνικό τύπο πυροδότησε δραστικές εξελίξεις: το θέμα της πρότασης του Ζάππα έγινε ευρέως γνωστό στο κοινό με αποτέλεσμα να γίνουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες από το επίσημο κράτος και να υπογραφεί το βασιλικό διάταγμα της διοργάνωσης των Αγώνων, που αποφασίστηκε να πραγματοποιηθούν το 1859.

Ολύμπια του 1859

Εισιτήριο των αγώνων του 1859.

Στις 15 Νοεμβρίου 1859, έλαβε χώρα η πρώτη προσπάθεια αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων στην νεότερη ιστορία. Καθώς οι εργασίες ανασύλωσης του Παναθηναϊκού σταδίου είχαν καθυστερήσει, οι αγώνες έλαβαν μέρος στην πλατεία Λουδοβίκου (σημερινή πλατεία Ομονοίας). Βέβαια, παρόλο που οι αγώνες έφεραν τον τίτλο "Ολυμπιακοί", δεν υπήρξαν παγκόσμιας εμβέλειας διοργάνωση, ο χαρακτήρας των αγώνων ήταν καθαρά εθνικός και οι αθλητές ήταν αποκλειστικά ελληνικής εθνικότητας, είτε υπήκοοι του ελληνικού κράτους είτε μέλη της ελληνικής διασποράς του εξωτερικού.

Καθώς εκείνη την εποχή ο αθλητισμός, ως φαινόμενο, δεν ήταν τμήμα της καθημερινότητας, η επιτροπή των Ολυμπίων δέχτηκε να συμμετάσχουν άτομα από διάφορες κοινωνικές τάξεις: εργάτες, αγρότες κτλ. Σύμφωνα με

τον τύπο της εποχής συνέβησαν και διάφορα αξιοπερίεργα γεγονότα όπως: ένας αστυνομικός, που είχε αναλάβει την φύλαξη των αθλητικών χώρων, άφησε προσωρινά την θέση του για να συμμετάσχει ως αθλητής, όπως και ένας υποτιθέμενος τυφλός ζητιάνος ξαφνικά θεραπεύτηκε και έλαβε μέρος ως δρομέας.

Οι νικητές ήταν :

- Στάδιο Βουποδών (δρόμος 192 μ.) : Δ. Αθανασίου έξ Ασπροποτάμου
- Δίαυλος (δρόμος 284μ.): Γ. Αρσένης εκ Τριπόλεως
- Δόλιχος (δρόμος 1354μ.): Πέτρος Βελισάριος εκ Σμύρνης
- Δισκοβολία εις ύψος: 1ος Κ. Χρήστου εξ Άργους, 2ος Κ. Βασιλάκης εξ Αθηνών
- Ακοντισμός: 1ος Κ. Χρήστου εξ Άργους, 2ος Ν. Μπακόπουλος εκ Σερρών
- Ακοντισμός ευθυβολίας: 1ος Κ. Χρήστου εξ Άργους, 2ος Ηλίας Κύπριος (Στρατιώτης)
- Άλμα απλό: Δ. Καραθανάσης
- Άλμα υπέρ τα εσκαμμένα: 1ος Μπενούκας εξ Σουλίου, 2ος Χ. Κεκκούκης εξ Ελευσίνος

Ολύμπια του 1870

Ο Ευάγγελος Ζάππας σχεδίαζε να χρηματοδοτεί σε μόνιμη βάση διοργανώσεις των Ολυμπίων, όμως πέθανε το 1865. Άφησε αμύθητη περιουσία τόσο για την κατασκευή μεγαλοπρεπών εγκαταστάσεων στην Αθήνα, όσο και για την κάλυψη οποιουδήποτε κόστους σχετικά με τις διοργανώσεις αυτές, ώστε να είναι εφικτή η ανά τετραετία πραγματοποίησή

τους. Τον Ιούλιο του 1869 ανακοινώθηκε επίσημα η διοργάνωση των δεύτερων Ολυμπίων. Η αρμόδια επιτροπή που συστήθηκε για αυτό τον σκοπό κάλυψε όλα τα έξοδα των αθλητών που επρόκειτο να συμμετάσχουν. Οι αθλητές υποβλήθηκαν σε τρίμηνες προπονήσεις στο ανακαινισμένο τότε Παναθηναϊκό στάδιο.

Η διοργάνωση του 1870 εγκαινίασε επίσημα το Παναθηναϊκό (καλλιμάρμαρο) στάδιο, χωρητικότητας 30.000 θεατών. Όλα ήταν οργανωμένα στο έπακρο και οι αθλητές έφεραν ειδικές ομοιόχρωμες ενδυμασίες και σανδάλια. Στις 1 Νοεμβρίου κηρύχθηκε η επίσημη έναρξη των αγώνων. Όμως, λόγω αντίξων καιρικών συνθηκών έπρεπε να αναβληθούν μέχρι τις 15 του μήνα. Περίπου 20.000 με 25.000 θεατές παρακολούθησαν 31 αθλητές σε ποικίλα αγωνίσματα. Ταυτόχρονα με τις αθλητικές δοκιμασίες είχε διοργανωθεί και διαγωνισμός σε εικαστικές τέχνες.

Οι νικητές των αγώνων κέρδισαν και χρηματικά βραβεία, ενώ στους τρεις πρώτους κάθε αγωνίσματος απονεμήθηκε κλάδος ελιάς. Κατά την απονομή ορχήστρα παιάνιζε τον ολυμπιακό ύμνο, ο οποίος είχε συντεθεί ειδικά για αυτό τον σκοπό. Οι κριτές ήταν κυρίως καθηγητές του Πανεπιστημίου Αθηνών και ο βασιλιάς Γεώργιος Α' της Ελλάδας απένειμε τα μετάλλια στους νικητές ενώ ηχούσε ο ύμνος.

Τα Ολύμπια του 1870 είχαν μεγάλη απήχηση στον κόσμο και ο τύπος της εποχής αφιέρωσε διθυραμβικές στήλες και αμέτρητους επαίνους λόγω της πολύ καλής οργάνωσής τους.

Οι νικητές ήταν:

- Δίαυλος (δρόμος 384μ.): 1ος Ε. Σκορδαράς εξ Αθηνών, 2ος Γ. Ξυδέας εξ Αθηνών, 3ος Χατζηαναστάσης εκ Κρήτης

- Άλμα εις τριπλούν: 1ος Γ. Τσαντήλας εξ Ελευσίνος, 2ος Π. Σκουπόπουλος εκ Καρύστου, 3ος Δ. Πανταζίδης εξ Θεσσαλονίκης
- Άλμα απλούν υπέρ τα εσκαμμένα: 1ος Γ. Τσαντήλας εξ Ελευσίνος, 2ος Δ. Πανταζίδης εκ Θεσσαλονίκης, 3ος Ε. Σκορδαράς εξ Αθηνών
- Δισκοβολία: 1ος Σωτήριος Ιωάννου εκ Καλλιπόλεως, 2ος Π. Ντούρος εκ Μεσσηνίας, 3ος Ι. Ψύχας εκ Κύμης
- Ακοντισμός επί σκοπόν: 1ος Σωτήριος Ιωάννου εκ Καλλιπόλεως, 2ος Π. Ντούρος εκ Μεσσηνίας, 3ος Ιωάννης Ψύχας εκ Κύμης
- Άλμα επί κοντώ: 1ος Κ. Καρδαμυλάκης εκ Κρήτης, 2ος Γ. Γαλίφος εξ Σίφνου, 3ος Δ. Κασσανδρής εκ Κεφαλληνίας
- Αναρρίχησης επί ιστόν: 1ος Θεοφάνης Τρούγκας εξ Αθηνών, 2ος Π. Καναρέλης εξ Άνδρου, 3ος Θ. Παπαγεωργίου εκ Γορτυνίας.
- Πάλη μεθ' αλινδύσεως: 1ος Κ. Καρδαμυλάκης εξ Κρήτης 2ος Κόκας εξ Αθηνών, 3ος Δ. Λυπητεράκης εξ Αθηνών
- Αναρρίχησης επί κάλω: 1ος Γ. Ακεστορίδης εξ Κωσταντινουπόλεως, 2ος Ι. Βενετσανόπουλος εξ Κωσταντινουπόλεως, 3ος Κ. Ντεφιζής εξ Άργους
- Διεγκυστίδα: 1ος Ιωάννης Ψύχας εξ Κύμης, 2ος Κ. Καρδαμυλάκης εκ Κρήτης, 3ος Δ. Λυπητεράκης εξ Αθηνών

Ολύμπια του 1875

Η σχεδιασμός για τα Ολύμπια του 1875 ξεκίνησε από το 1871, ενώ το 1873 ανακοινώθηκε η κατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου. Την διοργάνωση των τρίτων Ολύμπιων την ανέλαβε ο διευθυντής του Δημόσιου Γυμνασίου Αθηνών, Ιωάννης Φωκίωνος. Ο Φωκίωνος πίστευε ότι τα ιδανικά του αθλητισμού και της ευγενούς άμιλλας μπορούσαν να υιοθετηθούν μόνο από τις πιο εύπορες και θεωρητικά πιο πολιτισμένες και μορφωμένες κοινωνικές

τάξεις. Για αυτό τον σκοπό αποκλείστηκαν όλοι οι υποψήφιοι αθλητές πέραν των φοιτητών Πανεπιστημίου. Οι αθλητές πέρασαν ένα στάδιο προπόνησης, έμπνευσης του ίδιου του Φωκιανού με την υποστήριξη Γερμανών συμβούλων, στο Δημόσιο Γυμνάσιο Αθηνών.

Άποψη του Ζαπείου μεγάρου από την κύρια είσοδο.

Οι αγώνες συνέπεσαν χρονικά με βιομηχανική έκθεση από 1.200 Έλληνες και 72 ξένους εκθέτες, την μεγαλύτερη ως τότε που είχε γνωρίσει το ελληνικό κράτος. Παρόλο όμως που έγιναν πυρετώδεις προετοιμασίες, η διοργάνωση δεν είχε την αναμενόμενη ανταπόκριση. Ο κόσμος που επιθυμούσε να παρευρεθεί στους αγώνες ήταν τόσοσ που δεν ήταν δυνατό να συγκεντρωθούν όλοι στο στάδιο. Ο τύπος έκρινε με αρνητικά σχόλια την διοργάνωση και ιδιαίτερα των αποκλεισμό αθλητών που ανήκαν στις εργατικές τάξεις. Ο ίδιος ο Φωκιανός απογοητευμένος από το τελικό αποτέλεσμα παραιτήθηκε. Όμως, οι καλλιτεχνικοί διαγωνισμοί που υπήρξαν μέρος των Ολύμπιων είχαν τεράστια επιτυχία: 25 συνθέτες μουσικής και 25 γλύπτες και ζωγράφοι τιμήθηκαν για την ποιότητα των έργων τους.

Οι νικητές ήταν:

- Δρόμος ταχύτητας: 1ος Β. Τρίγκας εξ Αμφίσσης, 2ος Μ. Τζαβάρας εκ Λαρίσης, 3ος Σπύρος Μερκούρης εξ Ερμιονίδος.
- Άλμα επί κοντώ: 1ος Α. Πετσάλης εκ Πάργας, 2ος Ι. Σαμιώτης εκ Σάμου.
- Δισκοβολία: Ζ. Σαρόπουλος εκ Θεσσαλονίκης, 2ος Μ. Τζαβάρας εκ Λαρίσης, 3ος Ι. Γεωργόπουλος εκ Γορτυνίας.

- Ακοντισμός επί σκοπόν: 1ος Μ. Τζαβάρας εκ Λαρίσης.
- Ελευθέρα πάλη: 1ος Μ. Τζαβάρας εκ Λαρίσης, 2ος Ι. Δεμερτζής εκ Αθηνών.
- Αναρρίχησης επί ιστού: 1ος Κ. Σούτσος εκ Ναυπλίου, 2ος Π. Ζαχαριάδης εκ Ισμαήλιας, 3ος Α. Πετσάλης εκ Πάργας.
- Ανάβασις επί κεκλιμένου ιστού: 1ος Α. Ιωαννίδης εκ Αθηνών, 2ος Κ. Μολακίδης εκ Σμύρνης, 3ος Ι. Σαμιώτης εκ Σάμου.
- Αναρρίχησης επί κάλω: 1ος Κ. Μολακίδης εκ Σμύρνης, 2ος Ν. Μίσσιος εκ Ιωαννίνων, 3ος Π. Ζαχαριάδης εκ Ισμαήλιας.

Ολύμπια του 1888-1889

Μετά από μια μακρά περίοδο δικαστικού αγώνα μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης και ορισμένων συγγενών του Ευάγγελου Ζάππα, για την τύχη της περιουσίας του, ο Κωνσταντίνος Ζάππας, ξάδερφος του ορίστηκε ο εκτελεστής και συνεχιστής του έργου του, σύμφωνα και με την διαθήκη του. Η ελληνική κυβέρνηση με χρηματικά ποσά του Ζάππα κατασκεύασε γυμναστήριο, το 1878. Το Ζάππειο μέγαρο εκείνη την εποχή βρίσκονταν υπό κατασκευή και τα εγκαίνιά του πραγματοποιήθηκαν στις 20 Οκτωβρίου 1888. Συνολικά τριάντα αθλητές αγωνίστηκαν σε διάφορα αθλήματα μεταξύ των οποίων: άρση βαρών και δισκοβολία.

Το 1890, με βασιλικό διάταγμα του διαδόχου τότε Κωνσταντίνου, ανακοινώθηκε ότι τα Ολύμπια θα διοργανώνονταν κάθε τέσσερα έτη. Η επόμενη Ολυμπιάδα ήταν να διοργανωθεί το 1892, όμως αυτό δεν έγινε ποτέ λόγω έλλειψης κεφαλαίων.

Το Παναθηναϊκό στάδιο που θα φιλοξενούσε το 1896 τους Α΄ Διεθνείς Ολυμπιακούς Αγώνες, που ξεκίνησαν με την πρωτοβουλία του Πιέρ ντε Κουμπερτέν, ήταν πλέον διεθνούς εμβέλειας.

Οι νικητές ήταν:

- Δρόμος ταχύτητας: 1ος Ιωάννης Χ. Κρητικός εκ Πατρών (Ο μετέπειτα ιδρυτής της Παναμαϊκής), 2ος Χ. Χοντροδήμος, 3ος Δ. Τσικνής.
- Δισκοβολία δια δίσκου ξύλινου άνευ σιδηράς στεφάνης: 1ος Σπύρος Αρβανίτης εξ Αθηνών (ο μετέπειτα ιδρυτής του Πανεπιστημιακού γυμναστηρίου), 2ος Λάζαρος Μουσιού εκ Σπετσών, 3ος Γ. Τσεπετάκης εκ Κρήτης.
- Άλμα επί κοντώ: 1ος Σπύρος Αλφαρόπουλος, 2ος Ιωάννης Χ. Κρητικός εκ Πατρών, 3ος Δ. Μελέγκογλους.
- Άλμα υπέρ εφαλτήριο: 1ος Απόστολος Πικιός εκ Κορώνης, 2ος Χρήστος Μπρισιμιτζάκης εκ Κρήτης, 3ος Θ. Καρακώστας.
- Λιθοβολία με ακατέργαστο λιθάρι 10 οκάδων: 1ος Γ. Τσεπετάκης, 2ος Ιωάννης Οικονόμου εκ Καλαβρύτων, 3ος Απόστολος Πικιός εκ Κορώνης και Σ. Λορετζιάδης.
- Άρση βαρών δια της μιας χειρός: 1ος Α. Φιλαδελφεύς εξ Αθηνών.
- Άρση βαρών δια αμφοτέρων των χειρών: 1ος Λάζαρος Μουσιού εκ Σπετσών, 2ος Ι. Τσεπατανάκης.
- Ασκήσεις επί δίζυγου: 1ος Θεοφάνης Θεοδότου εκ Κύπρου (μετέπειτα Βουλευτής), 2ος Ι. Παινέσης εκ Κρήτης, 3ος Ν. Ρουσόπουλος εξ Αθηνών, Ιωάννης Οικονόμου εκ Καλαβρύτων, Δ. Μελέκογλου και Κ. Αντωνιάδης εξ Αθηνών.
- Άλμα εις ύψος: 1ος Απόστολος Πικιός εκ Κορώνης, 2ος Ι. Σακελαρίδης, 3ος Σ. Λορετζιάδης και Κ. Αντωνιάδης εξ Αθηνών

- Αναρρίχησις επί ιστώ: 1ος Ι. Παινέσης εκ Κρήτης, 2ος Π. Θηβαίος, 3ος Θ. Καρακώστας.
- Αναρρίχησις επί κάλω: 1ος Α. Βερσής, 2ος Α. Φιλαδελφεύς εξ Αθηνών, 3ος Απόστολος Πικιός εκ Κορώνης.